

32004L0083

30.9.2004

EUROOPA LIIDU TEATAJA

L 304/12

NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/83/EÜ,

29. aprill 2004,

miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 lõike 1 punkti c, lõike 2 punkti a ja lõike 3 punkti a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽³⁾

võttes arvesse regioonide komitee arvamust ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järkjärgult vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotlevad õiguspäraselt kaitset ühenduses.
- (2) Oma erakorralisel istungil Tampere 15. ja 16. oktoobril 1999 otsustas Euroopa Ülemkogu püüelda sellise Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise poole, mis põhineb pagulaste seisundit käsitleva 18. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooni (edaspidi Genfi konventsioon), mida on täiendatud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga (edaspidi protokoll), täielikul kohaldamisel, millega kinnitatakse mittetagasisaatmise põhimõtet ja tagatakse, et kedagi ei sunnita naasma tagakiusajate küüsi.
- (3) Genfi konventsioon ja protokoll sätestavad pagulaste kaitse alase rahvusvahelise õiguskorra nurgakivi.
- (4) Tampere järeldustes on sätestatud, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem peaks lühikeses perspektiivis hõlmama pagulaste tunnustamise eeskirjade ja pagulasseisundi sisu lähendamist.

- (5) Tampere järeldustes nähakse ette ka see, et pagulasseisundit reguleerivaid eeskirju tuleks täiendada täiendava kaitse vorme käsitlevate meetmetega, pakkudes asjakohast staatus igale sellist kaitset vajavale isikule.
- (6) Käesoleva direktiivi põhieesmärk on ühelt poolt tagada, et liikmesriigid kohaldavad ühiseid kriteeriume isikute tuvasutamiseks, kellel on tõeline vajadus rahvusvahelise kaitse järele, ja teiselt poolt tagada, et neile isikutele on kõigis liikmesriikides kättesaadav hüvitiste minimaalne tase.
- (7) Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi tunnustamist ja sisu käsitlevate eeskirjade ühtlustamine peaks aitama piirata varjupaigataotlejate edasiliikumist ühest liikmesriigist teise, kui kõnealuse liikumise põhjuseks on üksnes õiguslike raamistike erinevused.
- (8) Miinimumnõuete olemusest lähtub, et liikmesriikidel peaksid olema volitused kehtestada või säilitada soodsamaid sätteid liikmesriigilt rahvusvahelist kaitset taotlevatele kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kui kõnealuse taotluse aluseks leitakse olevat see, et asjaomane isik on pagulane Genfi konventsiooni artikli 1 lõike A tähenduses või muidu rahvusvahelist kaitset vajav isik.
- (9) Need kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud, kellel lubatakse jääda liikmesriikide territooriumile põhjustel, mis ei tulene vajadusest rahvusvahelise kaitse järele, vaid kaastundest lähtuvalt või humanitaarsetel kaalutlustel, jäävad väljapoole käesoleva direktiivi reguleerimisala.
- (10) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada varjupaigataotlejate ja nendega kaasas olevate pere liikmete inimväärikuse ja varjupaigaõiguse austamine.
- (11) Käesoleva direktiiviga hõlmatud isikute kohtlemise osas on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud ja mis keelustavad diskrimineerimise.

⁽¹⁾ EÜT C 51 E, 26.2.2002, lk 325.

⁽²⁾ ELT C 300 E, 11.12.2003, lk 25.

⁽³⁾ EÜT C 221, 17.9.2002, lk 43.

⁽⁴⁾ EÜT C 278, 14.11.2002, lk 44.

- (12) Liikmesriigid peavad käesoleva direktiivi rakendamisel silmas eelkõige lapse huve.
- (13) Käesolev direktiiv ei piira protokollis Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta, mis on lisatud Euroopa Ühenduse asutamislepingule.
- (14) Pagulasseisundi tunnustamine on deklaratiivne akt.
- (15) Konsultatsioonid ÜRO pagulaste ülemkomissariga võivad anda liikmesriikidele väärtuslikke suuniseid pagulasseisundi määramisel vastavalt Genfi konventsiooni artiklile 1.
- (16) Tuleks sätestada pagulasseisundi määratlemise ja sisu miinimumnõuded, millest liikmesriikide pädevad siseriiklikud asutused juhindeksid Genfi konventsiooni kohaldamisel.
- (17) On vaja kehtestada ühised kriteeriumid varjupaigataotlejate tunnustamiseks pagulastena Genfi konventsiooni artikli 1 tähenduses.
- (18) Eelkõige on vaja kehtestada ühised kontseptsioonid *sur place* ilmnevate kaitsevajaduste; kahju ja kaitse allikate; sisekaitse; ning tagakiusamise, sealhulgas tagakiusamise põhjuste kohta.
- (19) Kaitset võib pakkuda mitte üksnes riik, vaid ka käesoleva direktiivi tingimustele vastavad isikud või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, kelle kontrolli all on mõni piirkond või suurem ala riigi territooriumi piires.
- (20) Alaealiste rahvusvahelise kaitse taotluste hindamisel on vaja, et liikmesriigid võtaksid arvesse tagakiusamise lastele suunatud vorme.
- (21) Sama vajalik on kehtestada "teatavasse sotsiaalsesse rühma kuulumise" kui tagakiusamise põhjuse ühine mõiste.
- (22) ÜRO eesmärkide ja põhimõtete vastuolus olevad teod on sätestatud ÜRO põhikirja preambulas ning artiklites 1 ja 2, ning on muu hulgas kaasatud ÜRO terrorismi vastu võitlemise meetmeid käsitlevatesse resolutsioonidesse, milles deklareeritakse, et "terroristlikud aktid, meetodid ja tavad on vastuolus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtete" ning et "terroristlike aktide teadlik rahastamine, kavandamine ja õhutamine on samuti vastuolus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtete"ga.
- (23) Vastavalt artiklile 14 võib "seisund" hõlmata ka pagulasseisundit.
- (24) Samuti tuleks sätestada täiendava kaitse seisundi määratlemise ja sisu miinimumnõuded. Täiendav kaitse peaks täiendada ja lisanduma Genfi konventsioonis sätestatud pagulaste kaitsele.
- (25) On tarvis kehtestada kriteeriumid, mille alusel tunnustatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate õigust täiendavale kaitsele. Need kriteeriumid peaksid lähtuma rahvusvahelistest kohustustest inimõigustega seotud instrumentide ja liikmesriikides rakendatavate tavade alusel.
- (26) Riskid, millega riigi elanikkond või elanikkonna osa üldiselt kokku puutub, ei tekita tavaliselt iseenesest individuaalset ohtu, mida võiks kvalifitseerida tõsiseks kahjuks.
- (27) Pereliikmed on pelgalt oma suguluse tõttu pagulasega tavaliselt vastuvõtlikud tagakiusamisaktidele viisil, mis võib olla alus pagulasseisundi andmiseks.
- (28) Riigi julgeoleku ja avaliku korra mõiste hõlmab ka juhtumeid, mille puhul kolmanda riigi kodanik kuulub rahvusvahelist terrorismi toetavasse ühingusse või toetab sellist ühingut.
- (29) Kui täiendava kaitse seisundi saajate pereliikmetele antavad hüvitised ei pea tingimata olema samad, mis antakse kvalifitseeruvale kaitse saajale, peavad need olema õiglasel võrreldes nendega, mis antakse täiendava kaitse seisundi saajatele.
- (30) Liikmesriigid võivad rahvusvahelistes kohustustes kehtestatud piirides sätestada, et hüvitiste andmine seoses töökohtade kättesaadavusega, sotsiaalhoolekandega, tervishoiuga ja integratsioonivahenditele juurdepääsuga nõuab eelnevat elamisloa väljastamist.
- (31) Käesolevat direktiivi ei kohaldata liikmesriikidelt saadud finantstoetuste suhtes, mis antakse hariduse ja koolituse edendamiseks.
- (32) Arvesse tuleb võtta pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajate ees seisvaid praktilisi raskusi seoses nende välisdiplomite, sertifikaatide või muude formaalse kvalifikatsiooni tunnustuste tõendamiseks.
- (33) Eriti et vältida sotsiaalseid raskusi, on asjakohane anda pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele sotsiaalabi raames kedagi diskrimineerimata piisav sotsiaalhoolekanne ja elatusvahendid.

(34) Seoses sotsiaalabi ja tervishoiuga tuleks täiendada kaitse seisundi saajate põhihüvitiste tingimused ja nende andmise üksikasjad määratleda siseriiklikus õiguses. Võimalust, et täiendada kaitse seisundi saajate hüvitised piiratakse üksnes põhitoetustega tuleb mõista nii, et põhihüvitised hõlmavad vähemalt minimaalset sissetulekutoetust ning abi haiguse, raseduse ja vanemlike kohustuste täitmise juhtudel, kuivõrd neid antakse kodanikele vastavalt asjaomase liikmesriigi õigusaktidele.

(35) Pagulasseisundi ja täiendava kaitse seisundi saajatele tuleb tagada tervishoiu, sealhulgas füüsilise ja vaimse tervishoiu, kättesaadavus.

(36) Käesoleva direktiivi rakendamist tuleks korrapäraste ajavahemike järel hinnata, võttes arvesse eelkõige liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste arengut seoses mittetagasisaamise, töjõuturgude arengut liikmesriikides ning integratsiooni ühiste üldpõhimõtete arengut.

(37) Kuna liikmesriikidel pole võimalik täielikult saavutada kavandatud direktiivi eesmärki, milleks on miinimumnõuete kehtestamine kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele rahvusvahelise kaitse andmisele liikmesriikide poolt ja antud kaitse sisule, ning see oleks direktiivi ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(38) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokollis artikli 3 kohaselt teatas Ühendkuningriik 28. jaanuari 2001. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.

(39) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokollis artikli 3 kohaselt teatas Iirimaa 13. veebruari 2002. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.

(40) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokollis artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega tema suhtes kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 1

Sisu ja reguleerimisala

Käesoleva direktiivi eesmärk on sätestada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute pagulasteks või muidu rahvusvahelist kaitset vajavateks isikuteks kvalifitseerimise miinimumnõuded ning antud kaitse sisu.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *rahvusvaheline kaitse* – punktides d ja f määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;
- b) *Genfi konventsioon* – 28. juuli 1951. aasta pagulasseisundi konventsioon, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga;
- c) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusl, poliitilistel vaadatel või teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsuse riiki ja ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla, või kodakondsuseta isik, kes samadel põhjustel, nagu eespool nimetatud, väljaspool varasema alalise elukoha riiki viibides ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha sinna tagasi pöörduda, ja kelle suhtes ei kohaldata artiklit 12;
- d) *pagulasseisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine pagulasena liikmesriigi poolt;
- e) *täiendava kaitse nõuetele vastav isik* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnunud põhjendatud alus arvata, et asjaomane isik seisaks oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasema alalise elukoha riiki tagasipöördumisel silmitsi reaalse ohuga kannatada tõsist kahju vastavalt artiklile 15 ja kelle suhtes ei kohaldata artikli 17 lõikeid 1 ja 2, ning kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;

f) *täiendava kaitse seisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine liikmesriigi poolt täiendava kaitse nõuetele vastava isikuna;

II PEATÜKK

g) *rahvusvahelise kaitse taotlus* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku taotlus kaitse saamiseks liikmesriigilt, mida võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlemisena, kusjuures ei taotleta selgesõnaliselt muud liiki kaitset väljaspool käesoleva direktiivi reguleerimisala, mida saab eraldi taotleda;

RAHVUSVAHELISE KAITSE TAOTLUSTE HINDAMINE

Artikkel 4

Faktide ja asjaolude hindamine

h) *pereliikmed* – järgmised pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saaja perekonna liikmed, kes viibivad varjupaigataotluse ajal seoses rahvusvahelise kaitse taotlusega samas liikmesriigis, kui võrd perekond oli juba olemas päritoluriigis:

— pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saaja abikaasa või temaga püsivas suhtes olev vabaabielukaaslane, kui asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tava kohaselt koheldakse vabaabielupaare välismaalasi käsitlevate õigusaktide alusel võrdväärselt abielus paaridega,

— esimeses taandes osutatud paari või pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saaja alaealised lapsed, tingimusel et nad ei ole abielus ja on ülalpeetavad, sõltumata sellest, kas siseriikliku õiguse tähenduses on nad sündinud registreeritud abielust või registreerimata abielust või on nad lapsendatud;

i) *saatjata alaealised* – kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud vanuses alla 18 aasta, kes saabuvad mõne liikmesriigi territooriumile ilma õiguse või tava kohaselt nende eest vastutava täisealiseta, seni kui selline isik on nad tegelikult oma hoole alla võtnud; sealhulgas alaealised, kes on üksi jäetud pärast mõne liikmesriigi territooriumile saabumist;

j) *elamisluba* – liikmesriigi asutuste poolt selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud vormis välja antud mis tahes luba, millega lubatakse kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul elada selle territooriumil;

k) *päritoluriik* – kodakondsuse, või kodakondsuseta isikute puhul varasema alalise elukoha, riik või riigid.

Artikkel 3

Soodsamad normid

Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada soodsamaid norme otsustamiseks, kes vastab pagulase või täiendava kaitse nõuetele, ning määratlemaks rahvusvahelise kaitse sisu, kui need normid on kooskõlas käesoleva direktiiviga.

1. Liikmesriigid võivad lugeda taotleja kohuseks esitada niipea kui võimalik kõik elemendid, mis on vajalikud rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks. Koostöös taotlejaga on liikmesriigi kohus hinnata taotluse asjaomaseid elemente.

2. Lõikes 1 osutatud elemendid koosnevad taotleja avaldustest ning kõigist taotleja käsutuses olevatest dokumentidest taotleja vanuse, tausta, sealhulgas asjaomaste sugulaste tausta, identiteedi, kodakondsus(t)e, varasema elukoha riigi/riikide ja koha/kohtade, varasemate varjupaigataotluste ja reisimarsruutide kohta, isikutunnistustest ja reisidokumentidest, ning rahvusvahelise kaitse taotlemise põhjustest.

3. Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine peab toimuma individuaalsetel alustel ning selle käigus arvestatakse järgmist:

a) kõik asjaomased faktid, mis on seotud päritoluriigiga taotluse asjus otsuse langetamise ajal; sealhulgas päritoluriigi õigusnormid ja nende kohaldamise viis;

b) taotleja esitatud asjaomased avaldused ja dokumendid, sealhulgas teave selle kohta, kas taotlejale on saanud või võib saada osaks tagakiusamine või tõsine kahju;

c) taotleja individuaalne positsioon ja isiklikud asjaolud, sealhulgas sellised tegurid nagu taust, sugu ja vanus, et hinnata, kas taotleja suhtes toime pandud või võimalikud aktid annavad taotleja isiklikest asjaoludest lähtudes välja tagakiusamise või tõsise kahju mõõdu;

d) kas taotleja tegevus pärast päritoluriigist lahkumist seondus rahvusvahelise kaitse taotlemiseks vajalike tingimuste loomise ainu- või põhieesmärgiga, et hinnata, kas kõnealune tegevus põhjustab nimetatud riiki tagasipöördumisel taotleja tagakiusamise või talle tõsise kahju tekitamise;

e) kas on võimalik mõistlikult eeldada, et taotleja annab ennast teise riigi kaitse alla, mille kodakondsust ta saab tõendada.

4. Asjaolu, et taotlejale on juba osaks saanud tagakiusamine või tõsine kahju või tagakiusamise või tõsise kahju otsene ähvardus, on arvestatav märk taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu või tõsise kahju kannatamise reaalse ohu kohta, kui puudub mõjuv põhjus arvata, et kõnealune tagakiusamine või tõsine kahju ei kordu.

5. Kui liikmesriigid kohaldavad põhimõtet, mille kohaselt on taotleja kohustatud põhjendama rahvusvahelise kaitse taotlust ja kui taotleja väidete aspekte ei toeta dokumentaalsed või muud tõendid, ei vaja need aspektid kinnitamist, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) taotleja on teinud tõsiseid jõupingutusi oma taotluse põhjendamiseks;
- b) esitatud on kõik taotleja käsutuses olevad asjaomased elemendid ja antud rahuldav selgitus muude asjaomaste elementide võimaliku puudumise kohta;
- c) taotleja väited on osutunud sidusateks ja usutavateks ning need ei ole vastuolus taotleja juhtumiga seotud olemasoleva konkreetse ja üldise teabega;
- d) taotleja on taotlenud rahvusvahelist kaitset nii vara kui võimalik, välja arvatud juhul kui taotleja suudab esitada hea põhjuse miks ta seda ei teinud; ja
- e) taotleja üldine usaldusväärsus on kindlaks tehtud.

Artikkel 5

Rahvusvahelise kaitse vajadus, mis tekib *sur place*

1. Põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht tõsise kahju kannatamiseks võib lähtuda sündmustest, mis on aset leidnud pärast seda, kui taotleja lahkus päritoluriigist.
2. Põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht tõsise kahju kannatamiseks võib lähtuda taotleja tegevusest pärast päritoluriigist lahkumist, eelkõige kui on kindlaks tehtud, et kõnealune tegevus kujutab endast taotlejale päritoluriigis omaste veendumuste või kalduvuste väljendust ja edasikestmist.
3. Ilma et see piiraks Genfi konventsiooni kohaldamist, võivad liikmesriigid otsustada, et taotlejale, kes esitab järgneva taotluse, ei anta üldjuhul pagulasseisundit, kui tagakiusamise oht põhineb asjaoludel, mille taotleja on tekitanud oma otsusega pärast päritoluriigist lahkumist.

Artikkel 6

Tagakiusajad või tõsise kahju põhjustajad

Tagakiusajad või tõsise kahju põhjustajad on muu hulgas järgmised:

- a) riik;
- b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid;
- c) mitteriiklikud osalised, kui on võimalik tõestada, et punktides a ja b nimetatud osalised, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid, ei saa või ei taha pakkuda kaitset tagakiusamise või tõsise kahju eest vastavalt artikli 7 määratlusele.

Artikkel 7

Kaitse pakkujad

1. Kaitset võivad pakkuda:
 - a) riik või
 - b) riiki või olulist osa riigi territooriumist valitsevad parteid või organisatsioonid, sealhulgas rahvusvahelised organisatsioonid.
2. Kaitset pakutakse üldiselt juhul, kui lõikes 1 nimetatud osalised astuvad mõistlikke samme, et vältida tagakiusamist või tõsise kahju kannatamist, rakendades muu hulgas tõhusat õigussüsteemi tagakiusamise või tõsise kahju tekitamisena käsitatavate tegude avastamiseks, menetlemiseks ja karistuse määramiseks, ning kui kõnealune kaitse on taotlejale kättesaadav.
3. Hinnates, kas rahvusvaheline organisatsioon valitseb riiki või olulist osa riigi territooriumist ja pakub lõikes 2 kirjeldatud kaitset, võtavad liikmesriigid arvesse võimalikke nõukogu õigusaktidega sätestatud suuniseid.

Artikkel 8

Sisemine kaitse

1. Rahvusvahelise kaitse taotluse hindamise osana võivad liikmesriigid otsustada, et taotleja ei vaja rahvusvahelist kaitset, kui päritoluriigi mõnes osas puudub põhjendatud tagakiusamishirm või reaalne oht tõsise kahju kannatamiseks ning taotlejalt võib mõistlikult eeldada riigi selles osas püsimist.
2. Kontrollides, kas päritoluriigi osa on kooskõlas lõikega 1, võtavad liikmesriigid taotluse asjus otsuse tegemisel arvesse riigi selles osas valitsevaid üldisi asjaolusid ja taotleja isiklike asjaolusid.
3. Lõiget 1 võib kohaldada olenemata päritoluriiki tagasipöördumise ees seisvatest tehnilistest tõketest.

III PEATÜKK

PAGULASEKS KVALIFITSEERUMINE

Artikkel 9

Tagakiusamisaktid

1. Tagakiusamisaktid Genfi konventsiooni artikli 1 A tähenduses peavad:
 - a) olema olemuse või kordumise poolest piisavalt tõsised, et need kujutaksid endast põhiliste inimõiguste rasket rikkumist, eelkõige õiguste rikkumist, mille suhtes ei saa teha inimõiguste ja põhivabaduste Euroopa konventsiooni artikli 15 lõike 2 alusel erandit; või

b) olema kogum mitmesugustest meetmetest, sealhulgas inimõiguste rikkumisest, mis on piisavalt raske, et mõjutada isikut samal viisil, nagu nimetatud punktis a.

2. Tagakiusamisaktid vastavalt lõike 1 määratlusele võivad muu hulgas esineda järgmisel kujul:

a) füüsilise või vaimse vägivalla, sealhulgas seksuaalse vägivalla aktid;

b) õigus-, haldus-, politsei- ja/või kohtumeetmed, mis on olemuslikult diskrimineerivad või mida rakendatakse diskrimineerival viisil;

c) süüdimõistmine või karistamine, mis on ebaoproportsionaalne või diskrimineeriv;

d) õiguslikust hüvitusest keeldumine, mille tulemuseks on ebaoproportsionaalne või diskrimineeriv karistus;

e) süüdimõistmine või karistamine sõjaväeteenistusest keeldumise eest kokkupõrkes, mille puhul sõjaväeteenistus hõlmaks artikli 12 lõikes 2 sätestatud väljaarvamisklauslite alla kuuluvaid kuritegusid või akte;

f) soost lähtuvad või laste vastu suunatud teod.

3. Vastavalt artikli 2 lõikele c peab artiklis 10 nimetatud põhjuste ja lõikes 1 piiritletud tagakiusamisaktide vahel olema seos.

Artikkel 10

Tagakiusamise põhjused

1. Liikmesriigid võtavad tagakiusamise põhjuste hindamisel arvesse järgmisi elemente:

a) rassi mõiste hõlmab eelkõige nahavärvi, päritolu või teatavasse rahvusrühma kuulumist;

b) usutunnistuse mõiste hõlmab eelkõige teistlikke, mitteteistlikke ja ateistlikke uskumusi, osalemist või hoidumist eraviisilistest või avalikest formaalsetest üksinda või ühiselt läbiviidavatest jumalateenistustest, muudest religioosetest tegevustest või seisukohtade väljendustest või isikliku või ühiskondliku käitumise vormidest, mis põhinevad või tulenevad mõnest religioosest uskumusest;

c) rahvuse mõiste ei piirdu ainult kodakondsuse või selle puudumisega, vaid hõlmab eelkõige kuuluvust teatava kultuurilise, rahvusliku või keelilise identiteediga, ühise geograafilise või poliitilise päritoluga rühma või suhet teise riigi elanikkonnaga;

d) rühma käsitatakse teatava sotsiaalse grupina, kui eelkõige:

— selle rühma liikmetel on ühine loomupärane omadus või ühine taust, mida ei saa muuta, või ühine omadus või veendumus, mis on nende identiteedis või teadvuses nii fundamentaalne, et inimest ei tohiks sundida sellest lahti ütlema, ja

— sellel rühmal on asjaomases riigis selgesti eristuv identiteet, kuna ümbritsev ühiskond tajub seda erinevana;

olevalt päritoluriigis valitsevatest asjaoludest võib teatava sotsiaalse grupi mõiste hõlmata seksuaalse sättumuse ühisel tunnusel põhinevat gruppi. Seksuaalset sättumust ei saa käsitada liikmesriikide siseriikliku õiguse kohaselt kriminaalseks peetavaid tegusid hõlmavana: soolisi aspekte võib käsitada, ilma et need iseenesest looksid eelduse käesoleva artikli kohaldamiseks;

e) poliitilise tõekspidamise mõiste hõlmab eelkõige tõekspidamist, ideed või uskumust artiklis 6 nimetatud potentsiaalsete tagakiusajatega ja nende poliitika või meetoditega seotud küsimuses olenemata sellest, kas taotleja on tegutsenud sellest tõekspidamisest, ideest või uskumusest lähtudes või mitte.

2. Hinnates, kas taotlejal on põhjendatud tagakiusamishirm, on tähtsusetu, kas taotlejal on tegelikult olemas tagakiusamist ajendav rassiline, usuline, rahvuslik, sotsiaalne või poliitiline omadus, tingimusel, et sellise omaduse omistab taotlejale tagakiusaja.

Artikkel 11

Lõpetamine

1. Kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik lakkab olemast pagulane, kui ta:

a) on vabatahtlikult andnud end uuesti selle riigi kaitse alla, mille kodakondsust ta omab; või

b) on pärast kodakondsusest ilmajäämist selle vabatahtlikult uuesti omandanud või

c) on omandanud uue kodakondsuse ning on talle uue kodakondsuse andnud riigi kaitse all või

d) on end vabatahtlikult uuesti sisse seadnud riigis, millest ta lahkus või väljaspool mida ta tagakiusamishirmu tõttu viibis; või

e) ei saa enam jätkuvalt keelduda andmast end selle riigi kaitse alla, mille kodakondsus tal on seetõttu, et olemast on lakanud asjaolud, millega seoses teda pagulasena tunnustati;

f) olles kodakondsuseta isik, saab ta pöörduda tagasi varasema alalise elukoha riiki, kuna olemast on lakanud asjaolud, millega seoses teda pagulasena tunnustati.

2. Lõike 1 punktide e ja f kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse, kas asjaolude muutumine on nii olulise ja püsiva iseloomuga, et pagulase tagakiusamishirmu ei saa enam lugeda põhjendatuks.

Artikkel 12

Erandid

1. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnustata pagulaseks, kui:

- a) ta jääb Genfi konventsiooni artikli 1 D reguleerimisalasse, mis on seotud muude ÜRO organite või agentuuride kui ÜRO Pagulaste Ülemkomissari kaitse või abiga. Kui kõnealune kaitse või abi on mingil põhjusel lakanud, ilma et isikute positsioon oleks kooskõlas ÜRO Peaassamblee asjaomaste resolutsioonidega lõplikult paika pandud, on neil isikutel *ipso facto* õigus käesolevast direktiivist tulenevatele hüvitistele;
- b) tema elukohariigi pädevad asutused on tunnistanud, et tal on selle riigi kodanikega ühesugused õigused ja kohustused; või nendega samaväärsed õigused ja kohustused.

2. Kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut ei tunnustata pagulaseks, kui on tõsine alus arvata, et:

- a) ta on pannud toime rahunvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelises õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
- b) ta on sooritanud väljaspool varjupaigariiki raske mittepoliitilise kuriteo enne pagulasena vastuvõtmist; mis tähendab elamisloa väljastamise aega pagulasseisundi andmise alusel; rasketeks mittepoliitilisteks kuritegudeks võib liigitada eriti julmad teod, isegi kui need on toime pandud väidetavalt poliitilisel eesmärgil;
- c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulas ning artiklites 1 ja 2 sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetega.

3. Lõiget 2 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad või osalevad selles nimetatud kuritegudes või aktides.

IV PEATÜKK

PAGULASSEISUND

Artikkel 13

Pagulasseisundi andmine

Liikmesriigid annavad pagulasseisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kes vastab II ja III peatüki kohaselt pagulase nõuetele.

Artikkel 14

Pagulasseisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine

1. Liikmesriigid tühistavad, lõpetavad või keelduvad uuendamast kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtulike asutuse poolt antud pagulasseisundit seoses pärast käesoleva direktiivi jõustumist esitatud taotlustega rahvusvahelise kaitse saamiseks, kui ta ei ole artikli 11 kohaselt enam pagulane.

2. Ilma et see piiraks pagulase kohust vastavalt artikli 4 lõikele 1 avaldada kõik asjaomased faktid ja esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased dokumendid, tõendab pagulasseisundi andnud liikmesriik individuaalselt, et asjaomane isik ei ole enam või ei ole kunagi olnud pagulane vastavalt kõnealuse artikli lõikele 1.

3. Liikmesriigid tühistavad, lõpetavad või keelduvad uuendamast kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku pagulasseisundit, kui pärast talle pagulasseisundi andmist leiab asjaomane liikmesriik, et:

- a) tema pagulaseks olemine pidanuks olema või on välistatud vastavalt artikliga 12;
- b) pagulasseisundi andmisel oli määrav temapoolne faktide vääriti tõlgendamine või väljajätmine, sealhulgas võltsitud dokumentide kasutamine.

4. Liikmesriigid võivad tühistada, lõpetada või keelduda uuendamast pagulasele valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtuliku asutuse poolt antud seisundit, kui:

- a) on mõistlik põhjus käsitada teda ohuna oma asukohaliikmesriigi julgeolekule;
- b) olles lõpliku otsusega süüdi mõistetud eriti raskes kuriteos, kujutab ta endast ohtu kõnealuse liikmesriigi ühiskonnale.

5. Lõikes 4 kirjeldatud olukordades võivad liikmesriigid otsustada mitte anda pagulasele pagulasseisundit, kui sellekohast otsust ei ole veel tehtud.

6. Isikutel, kelle suhtes kohaldatakse lõikeid 4 või 5, on Genfi konventsiooni artiklites 3, 4, 16, 22, 31, 32 ja 33 sätestatud või nendega sarnanevad õigused, kuivõrd nad viibivad liikmesriigis.

V PEATÜKK

ALUS TÄIENDAVA KAITSE SAAMISEKS

Artikkel 15

Tõsine kahju

Tõsine kahju seisneb järgmises:

- a) surmanuhtlus või hukkamine või
- b) taotleja piinamine või ebainimlik või väärikut alandav kohtlemine või karistamine päritoluriigis või
- c) tõsine ja individuaalne oht tsiviilisiku elule või isikupuutumata tusele juhusliku vägivalda tõttu rahvusvahelise või riigisisese relvastatud kokkupõrke puhul.

Artikkel 16

Lõpetamine

1. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku õigus täiendavale kaitsele lõpeb, kui täiendava kaitse seisundi andmiseni viinud asjaolud on lakanud olemast või on muutunud sel määral, et kaitse ei ole enam vajalik.
2. Lõike 1 kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse, kas asjaolude muutumine on nii olulise ja püsiva iseloomuga, et täiendava kaitse nõuetele vastavat isikut ei ohusta enam reaalselt tõsine kahju.

Artikkel 17

Erandid

1. Kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku õigus täiendavale kaitsele välistatakse, kui on tõsine alus arvata, et:
 - a) ta on pannud toime rahuvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelises õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;
 - b) ta on pannud toime raske kuriteo;
 - c) ta on olnud süüdi tegudes, mis on vastuolus ÜRO põhikirja preambulas ning artiklites 1 ja 2 sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni eesmärkide ja põhimõtetele;
 - d) ta ohustab oma asukohaliikmesriigi ühiskonda või julgeolekut.
2. Lõiget 1 kohaldatakse isikute suhtes, kes õhutavad või osalevad selles nimetatud kuritegudes või aktides.

3. Liikmesriigid võivad välistada kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku õiguse täiendavale kaitsele, kui ta on enne liikmesriiki vastuvõtmist sooritanud ühe või mitu kuritegu väljaspool lõike 1 kohaldamisala, mis kuuluksid asjaomases liikmesriigis toimepanduna karistamisele vabadusekaotusega, ja kui ta lahkus oma päritoluriigist üksnes selleks, et vältida neist kuritegudest tulenevaid karistusi.

VI PEATÜKK

TÄIENDAVA KAITSE SEISUND

Artikkel 18

Täiendava kaitse seisundi andmine

Liikmesriigid annavad täiendava kaitse seisundi kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule, kellel on õigus täiendavale kaitsele kooskõlas II ja V peatükiga.

Artikkel 19

Täiendava kaitse seisundi tühistamine, lõpetamine või selle uuendamisest keeldumine

1. Liikmesriigid tühistavad, lõpetavad või keelduvad uuendamast kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtulike asutuse poolt antud täiendava kaitse seisundit seoses pärast käesoleva direktiivi jõustumist esitatud taotlustega rahvusvahelise kaitse saamiseks, kui tal ei ole artikli 16. kohaselt enam õigust täiendavale kaitsele.
2. Liikmesriigid võivad tühistada, lõpetada või keelduda uuendamast kolmanda riigi kodanikule või kodakondsuseta isikule valitsus-, haldus-, kohtu- või poolkohtulike asutuse poolt antud täiendava kaitse seisundit, kui pärast täiendava kaitse seisundi andmist oleks pidanud välistatama tema õigus täiendavale kaitsele vastavalt artikli 17 lõikele 3.
3. Liikmesriigid tühistavad, lõpetavad või keelduvad uuendamast kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku täiendava kaitse seisundit, kui:
 - a) pärast seda kui talle on antud täiendava kaitse seisund, pidanud olema või on välistatud tema õigus täiendavale kaitsele vastavalt artikli 17 lõigetele 1 ja 2;
 - b) täiendava kaitse seisundi andmisel oli määrav temapoolne faktide väärsti tõlgendamine või väljajätmine, sealhulgas võltsitud dokumentide kasutamine.

4. Ilma et see piiraks kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku kohustust vastavalt artikli 4 lõikele 1 avaldada kõik asjaomased faktid ja esitada kõik tema käsutuses olevad asjaomased dokumendid, tõendab täiendava kaitse seisundi andnud liikmesriik individuaalselt, et asjaomasel isikul ei ole (enam) õigust täiendavale kaitsele vastavalt kõnealuse artikli lõigetele 1, 2 ja 3.

VII PEATÜKK

RAHVUSVAHELISE KAITSE SISU

Artikkel 20

Üldeeskirjad

1. Käesolev peatükk ei piira Genfi konventsioonis sätestatud õigusi.
2. Käesolevat peatükki kohaldatakse pagulaste ja täiendava kaitse õigusega isikute suhtes, kui ei ole märgitud teisiti.
3. Käesoleva peatüki rakendamisel võtavad liikmesriigid arvesse kaitsetute isikute, näiteks alaealiste, saatjata alaealiste, puuetega inimeste, vanurite, rasedate naiste, alaealiste lastega üksikemede ning piinamise, vägistamise või muude psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalda raskete vormide ohvriks langenud isikute konkreetset olukorda.
4. Lõiget 3 kohaldatakse üksnes nende isikute suhtes, kelle puhul on pärast nende isikliku olukorra hindamist tuvastatud, et neil on erivajadused.
5. Liikmesriigid peavad käesoleva peatüki alaealistega seotud säiteid täites silmas eelkõige lapse parimaid huvisid.
6. Liikmesriigid võivad Genfi konventsioonis sätestatud piirides vähendada hüvitisi, mis antakse pagulasele, kelle pagulasseisund on saadud tegevuse alusel, mille ainu- või põhieesmärgiks oli luua vajalikud tingimused selleks, et teda tunnustataks pagulasena.
7. Liikmesriigid võivad oma rahvusvaheliste kohustustega sätestatud piirides vähendada hüvitisi, mis antakse täiendava kaitse saamise nõuetele vastavale isikule, kelle täiendava kaitse seisund on saadud tegevuse alusel, mille ainu- või põhieesmärgiks oli luua vajalikud tingimused tema täiendava kaitse õiguse tunnustamiseks.

Artikkel 21

Kaitse tagasisaatmise eest

1. Liikmesriigid austavad mittetagasisaatmise põhimõtet kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega.
2. Kui lõikes 1 nimetatud rahvusvahelised kohustused seda ei keela, võivad liikmesriigid pagulase tagasi saata, olenemata sellest, kas teda on formaalselt tunnustatud või mitte, kui:
 - a) on mõistlik põhjus käsitada teda ohuna oma asukohaliikmesriigi julgeolekule või
 - b) olles lõpliku otsusega süüdi mõistetud eriti raskes kuriteos, kujutab ta endast ohtu kõnealuse liikmesriigi ühiskonnale.
3. Liikmesriigid võivad tühistada, lõpetada või keelduda uuendmast või andmast elamisluba pagulasele, kelle suhtes kohaldatakse lõiget 2.

Artikkel 22

Teabelevi

Liikmesriigid annavad rahvusvahelist kaitset vajavatena tunnustatud isikutele niipea kui pärast vastava kaitse seisundi andmist võimalik juurdepääsu teabele kõnealuse seisundiga seotud õiguste ja kohustuste kohta neile tõenäoliselt arusaadavas keeles.

Artikkel 23

Perekonna ühtsuse säilitamine

1. Liikmesriigid tagavad võimaluse perekonna ühtsuse säilitamiseks.
 2. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saaja pereliikmetele, kes individuaalselt ei kvalifitseeru kõnealuse seisundi saamiseks, õiguse nõuda artiklites 24–34 osutatud hüvitisi siseriikliku korra kohaselt ja niivõrd, kui võrd see on kooskõlas pereliikme isikliku õigusliku seisundiga.
- Seoses täiendava kaitse seisundi saajate pereliikmetega võivad liikmesriigid kindlaks määrata kõnealuste hüvitiste suhtes kohaldatavad tingimused.
- Neil juhtudel tagavad liikmesriigid, et antud hüvitised tagavad piisava elatustaseme.
3. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata, kui pagulasseisund või täiendava kaitse seisund ei laiene III ja V peatüki kohaselt pereliikmele.
 4. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid riigi julgeoleku või avaliku korra huvides keelduda neis osutatud hüvitiste andmisest, neid vähendada või tühistada.

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et käesolevat artiklit kohaldatakse ka teiste lähisugulaste suhtes, kes elasid päritoluriigist lahkumise ajal perekonna osana koos ja kes sõltusid sel ajal täielikult või suures osas pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajast.

Artikkel 24

Elamisload

1. Liikmesriigid väljastavad pagulasseisundi saajatele niipea kui pärast seisundi andmist võimalik elamisloa, mis peab kehtima vähemalt kolm aastat ja olema uuendatav, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korra kaalukad põhjused, ja ilma et see piiraks artikli 21 lõike 3 kohaldamist.

Ilma et see piiraks artikli 23 lõike 1 kohaldamist, võib pagulasseisundi saaja pereliikmetele väljastatud elamisluba kehtida vähem kui kolm aastat ning seda võib uuendada.

2. Liikmesriigid väljastavad täiendava kaitse seisundi saajatele niipea kui pärast seisundi andmist võimalik elamisloa, mis peab kehtima vähemalt üks aasta ja olema uuendatav, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korra kaalukad põhjused.

Artikkel 25

Reisidokument

1. Liikmesriigid väljastavad pagulasseisundi saajatele Genfi konventsiooni nimekirjas sätestatud vormile vastavad reisidokumendid reisimiseks väljaspool nende territooriumi, kui riigi julgeoleku või avaliku korra kaalukatest põhjustest ei tulene teisiti.

2. Liikmesriigid väljastavad täiendava kaitse seisundi saajatele, kellele ei ole võimalik saada riigipassi, dokumendid, mis võimaldavad neil reisida vähemalt tõsiste humanitaarpõhjuste ilmnemisel, mis nõuavad nende kohalolekut teises riigis, kui seda ei välista riigi julgeoleku või avaliku korra kaalukad põhjused.

Artikkel 26

Juurdepääs töökohtadele

1. Liikmesriigid lubavad pagulasseisundi saajatel tegutseda kohe pärast pagulasseisundi andmist töövõtjana või füüsilisest isikust ettevõtjana vastavalt antud kutseala ja avaliku teenistuse suhtes üldiselt kohaldatavatele eeskirjadele.

2. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi saajatele kodanikega samaväärsetel tingimustel selliste tegevuste pakkumise, nagu

tööhõivega seotud koolitusvõimalused täiskasvanutele, kutseõpe ja praktiline töökogemus.

3. Liikmesriigid lubavad täiendava kaitse seisundi saajatel tegutseda kohe pärast täiendava kaitse seisundi andmist töövõtjana või füüsilisest isikust ettevõtjana vastavalt antud kutseala ja avaliku teenistuse suhtes üldiselt kohaldatavatele eeskirjadele. Arvesse võib võtta tööjõuturu olukorda liikmesriikides, sealhulgas võimalikuks tööhõive kättesaadavuse prioriteetide seadmiseks piiratud aja jooksul, mis määratakse kindlaks vastavalt siseriiklikule õigusele. Liikmesriigid tagavad täiendava kaitse seisundi saajale juurdepääsu talle pakutud ametikohale kooskõlas tööjõuturu prioriteetide seadmist käsitlevate siseriiklike eeskirjadega.

4. Liikmesriigid tagavad täiendava kaitse seisundi saajatele liikmesriikide poolt määratavatel tingimustel juurdepääsu sellistele tegevustele, nagu tööhõivega seotud koolitusvõimalused täiskasvanutele, kutseõpe ja praktiline töökogemus.

5. Töötasu, töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustussüsteemidele juurdepääsu ning muude töötingimuste osas kohaldatakse liikmesriikides kehtivat õigust.

Artikkel 27

Juurdepääs haridusele

1. Liikmesriigid tagavad kõigile pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saanud alaealistele täieliku juurdepääsu haridussüsteemile kodanikega samadel tingimustel.

2. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saanud täiskasvanutele juurdepääsu üldisele haridussüsteemile, täiend- või ümberõppele nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samadel tingimustel.

3. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajate ja kodanike võrdse kohtlemise välisdiplomite, sertifikaatide või muude formaalse kvalifikatsiooni tõendite tunnustamise olemasoleva korra raames.

Artikkel 28

Sotsiaalhoolekanne

1. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele kõnealuse seisundi andnud liikmesriigis vajaliku sotsiaalabi andmise, mida osutatakse nimetatud liikmesriigi kodanikele.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud üldreeglit võivad liikmesriigid piirata täiendava kaitse seisundi saajatele antavat sotsiaalabi põhihüvitistega, mida sellisel juhul antakse kodanikega samal tasandil ja samadel kvalifitseerumise tingimustel.

Artikkel 29

Arstiabi

1. Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele juurdepääsu arstiabile kõnealuse seisundi andnud liikmesriigi kodanikega samadel tingimustel.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud üldreeglit võivad liikmesriigid piirata täiendava kaitse saajatele osutatavat arstiabi põhihüvitistega, mida sellisel juhul antakse kodanikega samal tasandil ja samadel kvalifitseerumise tingimustel.

3. Liikmesriigid tagavad erivajadustega pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele, näiteks rasedatele naistele, puuetega inimestele, piinamise, vägistamise või muude psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalla raskete vormide ohvriks langenud isikutele või väärkohtlemise, hooletussejätmise, ekspluateerimise, piinamise, julma, ebainimliku ja väarikust alandava kohtlemise mis tahes vormi ohvriks langenud või relvastatud kokkupõrkes kannatada saanud alaealistele, piisava arstiabi seisundi andnud liikmesriigi kodanikega samaväärsetel tingimustel.

Artikkel 30

Saatjata alaealsed

1. Niipea kui pärast pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi andmist võimalik, võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et tagada saatjata alaealiste esindatus juriidilise hooldaja või vajaduse korral alaealiste eest hoolitsemise ja nende heaolu eest vastutava organisatsiooni poolt või mõne muu asjakohase, sealhulgas õigusaktidel või kohtumäärusel põhineva, esindaja poolt.

2. Liikmesriigid tagavad, et määratud eestkostja või esindaja täidab käesoleva direktiivi rakendamisel nõuetekohaselt alaealise vajadusi. Asjakohased ametiasutused viivad läbi korrapäraseid hindamisi.

3. Liikmesriigid tagavad saatjata alaealiste paigutamise:

- a) täisealiste sugulaste juurde või
- b) kasuperesse või
- c) alaealiste majutamisele spetsialiseerunud keskustesse või
- d) muudesse alaealistele sobivatesse majutuskohtadesse.

Seoses sellega võetakse arvesse lapse seisukohta vastavalt tema vanusele ja küpsusele.

4. Võimaluse korral hoitakse õdesid-vendi koos, võttes arvesse asjaomase alaealise parimaid huvisid ning eriti tema vanust ja küpsust. Alaealiste elukohta muudetakse võimalikult vähe.

5. Liikmesriigid püüavad alaealise parimaid huvisid kaitstes leida võimalikult kiiresti üles alaealise perekonna. Kui alaealise või tema lähisugulaste elu või isikupuutumatus on ohus, eriti kui viimased on jäänud oma päritolumaale, tuleb tagada, et teavet nende isikute kohta kogutakse, töödeldakse ja levitatakse konfidentsiaalselt.

6. Saatjata alaealistega töötavad isikud on läbinud või läbivad asjakohase väljaõppe nende vajaduste alal.

Artikkel 31

Juurdepääs majutusvõimalustele

Liikmesriigid tagavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele juurdepääsu majutusvõimalustele teiste nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samaväärsetel tingimustel.

Artikkel 32

Liikumisvabadus liikmesriigi piires

Liikmesriigid annavad pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele oma territooriumil liikumisvabaduse teiste nende territooriumil seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanikega samadel tingimustel ja samade kitsendustega.

Artikkel 33

Juurdepääs integratsioonivahenditele

1. Liikmesriigid koostavad pagulaste ühiskonda integreerimise hõlbustamiseks asjakohased integratsiooniprogrammid või loovad eeltingimused, mis tagavad selliste programmide kättesaadavuse.

2. Kui liikmesriigid peavad seda asjakohaseks, antakse täiendava kaitse seisundi saajatele juurdepääs rahvusvahelistele programmidele.

Artikkel 34

Repatrieerimine

Liikmesriigid võivad osutada abi pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi saajatele, kes soovivad kodumaale tagasi pöörduda.

VIII PEATÜKK

HALDUSKOOSTÖÖ

Artikkel 35

Koostöö

Iga liikmesriik määrab riikliku kontaktpunkti, edastades selle aadressi komisjonile, kes omakorda edastab selle teistele liikmesriikidele.

Liikmesriigid võtavad komisjoniga kooskõlastatult kõik vajalikud meetmed otsese koostöö ning pädevate asutuste teabevahetuse sisseseadmiseks.

Artikkel 36

Töötajad

Liikmesriigid tagavad, et asutused ja muud organisatsioonid, kes rakendavad käesolevat direktiivi, on saanud vajaliku väljaõppe ning on töö käigus saanud teabe osas seotud siseriiklikus õiguses määratletud konfidentsiaalsuse põhimõttega.

IX PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 37

Aruanded

1. Komisjon annab 10. aprilliks 2008 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru käesoleva direktiivi kohaldamisest ning teeb vajaduse korral ettepanekuid selle muutmiseks. Artiklite 15, 26 ja 33 puhul tehakse muudatusettepanekuid tähtsuse järjekorras. Liikmesriigid edastavad komisjonile 10. oktoobriks 2007 kogu selle aruande koostamiseks vajaliku teabe.

2. Pärast aruannet annab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule käesoleva direktiivi kohaldamisest aru vähemalt iga viie aasta järel.

Artikkel 38

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 10. oktoobril 2006. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid võtavad vastu nimetatud meetmeid, viidatakse käesolevale direktiivile ja nende ametliku avaldamise korral lisatakse neile viide. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiivi reguleerimisalas nende poolt vastuvõetavate siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 39

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamise päeva *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 40

Adressaadid

Käesolev direktiiv on vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 29. aprill 2004

Nõukogu nimel

eesistuja

M. McDOWELL